

Projekt

Autonomní sociální centrum Klinika

Anotace projektu

Autonomní sociální centrum (dále ASC) Klinika je projekt nezávislého prostoru, který bude sloužit jako zázemí různorodých komunitních, vzdělávacích a kulturních aktivit (viz Plánované aktivity níže). Bude plnit také důležitou funkci sociální a poskytovat bezplatné poradenství i pomoc lidem v tíživé životní situaci. Všechny aktivity i provoz ASC budou zcela nekomerční a nezávislé, tedy založeny na dobrovolné pomoci, solidaritě a především otevřenosti, protože podobu centra a jeho program bude v rámci občanské angažovanosti moci spoluutvářet každý.

Úvod

Proč v Praze potřebujeme autonomní sociální a kulturní centrum? Sociální centra jsou komunitní prostory, které fungují v celé řadě zemí Západní Evropy (v Itálii, Španělsku, Řecku, Německu, Holandsku, Velké Británii, Dánsku, ale i v Polsku či Slovinsku). Ve městech, kde probíhá intenzivní komodifikace městského prostoru a každodenního života jeho obyvatel, která se projevuje na straně jedné růstem nákladů na bydlení a život ve městě jako takový, a na straně druhé v rozvoji především takových aktivit, které se řídí logikou podnikání a zisku, představují sociální centra důležitá místa pro celou řadu kulturních, sociálních a politických aktivit, které spojuje to, že jsou založeny na dobrovolnosti, neziskovosti a nekomerčnosti. Myšlenka autonomního sociálního centra se zrodila z touhy vytvořit otevřený prostor fungující na principech sdílení, spolupráce a solidarity.

Praha potřebuje sociální prostor, který bude:

prostor epicentrum - místo nových kulturních, společenských a politických impulsů a šíření ekologického životního stylu; tvůrčí místo

prostor škola pro všechny - přirozené propojení akademické a neakademické sféry i lidí různých generací; živá univerzita bez kreditů pro všechny generace; živá škola angažovanosti

prostor kontejner - proměnlivé propojování a kombinování už existujících „ostrovů“ české a střeoevropské nezávislé kultury; setkávání s „jinakostí“

prostor přístav - nízkoprahové centrum založené na nekomerční kultuře, pomoc (nejen) mladým lidem při běžném chodu centra zjistit, k čemu mají talent a naučit se s ním pracovat; přístav kde, je možné na chvíli v klidu spočinout, číst si, povídat si nebo manuálně tvořit

prostor nástroj – živá, energeticky úsporná a k okolí citlivá architektura, flexibilní – reagující na požadavky programu uživatelů domu (rekonstrukce či do/stavba)

prostor druhý domov – centrum otevřené po celý den, nikoli jen v době kurzů či představení

Proč autonomní

Protože jsou založená na samosprávě těch, kdo tato centra využívají. Nejsou závislá na státních dotacích, na grantech, ani na mecenášství bohatých sponzorů. Na rozdíl od běžných komunitních center, která zpravidla mají svého institucionálního zřizovatele, ať již státního, církevního či soukromého, autonomní sociální centra usilují o nezávislejší vztah a jsou zřizovány a provozovány zdola.

Proč sociální

Protože se neřídí logikou ziskovosti. Služby a aktivity, které se v sociálních centrech odehrávají, jsou především závislé na potřebách a přáních jak lidí, kteří centrum provozují či využívají, tak i širší komunity a čtvrti, ve kterých se sociální centra nacházejí. Sociální, protože lidem umožňují, aby se v nich pojímali a k ostatním vztahovali podle jiné logiky, než je ta tržní. Aktivity v těchto centrech umožňují lidem, aby přestali být „podnikateli se svými životy“, kteří neustále přepočítávají a kalkulují, nakolik se jim to vyplatí a v druhých vidí konkurenty či prostředek svého podnikání. Naopak umožňují rozvíjet jiné sociální vztahy a hodnoty.

Proč centrum

Protože poskytují místo socializace, kde se lidé, často z odlišných sociálních skupin a s odlišným kulturním zázemím, mohou scházet a potkávat. Jsou místem pro občanské spolky a iniciativy a se svým důrazem na iniciativu zdola, samosprávu, také důležitou sociální laboratoří a místem školy občanské angažovanosti.

Autonomní sociální centra se snaží nabourávat logiku spektaklu, kdy odborní profesionálové připravují program pro diváky a pasivní účastníky. Spíše se snaží nabízet prostor a zázemí pro kulturní, sociální a politické aktivity zdola, které nikoho nediskriminují a respektují základní principy rovnosti mezi lidmi, etniky, rasami a pohlavími.

Plánované aktivity

Sociální a společenské dění

Kavárna bude důležitým místem každodenního setkávání a socializace. Je pojata jako různorodý prostor, který neovládne jeden reproduktor ani jeden styl odpočinku a kde se budou moci odehrávat přednášky, čtení a diskuse. Důležitá je otevřená atmosféra celého prostoru, kde lze strávit třeba celý den samostudiem, kavárenskou výukou jazyků, psaním, prací, tvorbou. Součástí kavárny má být i knihovna s přebytky z redakcí i domácích knihoven. Knihovna bude fungovat bez evidence, systém knihu za knihu.

Lidová jídelna bude místnost nebo část místnosti s bezbariérovým přístupem a bude sloužit pro místní obyvatele jako princip sociálního začleňování různých skupin občanů. Lidová jídelna tu má být i pro ty, kteří nemají prostředky k obstarání kvalitní stravy. Budou se v ní konat pravidelné společné snídaně či večeře založené na principu naturální a pracovní výměny (dlouhodobá zkušenost německých center).

Knihovna a infoshop budou nabízet odpovídající informační zázemí, které bude poskytovat především kontinuálně budovaná knihovna a informační centrum s nabídkou domácích a cizojazyčných alternativních tiskovin, které nejsou běžně dostupné. Bude nabízet široký výběr knih s environmentální, ekologickou, lidskoprávní tematikou a s nimi související sociologickou literaturou. Kromě toho bude obsahovat jedinečný archiv časopisů, zinů a fanzinů zabývajících se alternativní kulturou a politikou.

Komunitní zahrada využívající venkovních prostorů bude rozdělena do dvou částí. V jedné se bude pěstovat zelenina pro potřeby sociálního centra, druhá, veřejná část bude sloužit jako komunitní zahrada pro obyvatele čtvrti. Zahrada by měla být zároveň místem klidné relaxace a setkávání v zeleni, mimo rušný tep města.

Komunální dílna fungující jako víceúčelová dílna, plní roli jak praktickou, tak výukovou. Bude poskytovat základní dílenské zázemí (nářadí) pro fungování centra, ale zároveň bude i otevřena širší komunitě. Měla by rozvíjet manuální zručnost zájemců a přispívat k tomu, aby si lidé dokázali opravovat věci svépomocí.

FreeShop /Obchod zdarma je komunitním místem zacíleným na podněcování k myšlenkám recyklace, opětovného využívání a spolupráce. Všechny věci jsou zde poskytovány komukoliv, kdo o ně má zájem, ať už se jedná o oblečení či praktické a využitelné věci. To, co lidé nepotřebují mohou přinést a co potřebují si zase mohou odnést.

Sociální poradna. Řada členů iniciativy Klinika působí jako sociální pracovníci, psychologové, učitelé. Rádi by nabídli své zkušenosti a pomoc lidem v příjemném akceptujícím prostředí a zahrnul i nové trendy v pomáhajících profesích (*user involvement* apod.). Své služby by poskytovali bezplatně.

Komunitní centrum pro matky a otce s dětmi - Mamatata klub

Pod záštitou pražské organizace Mamatata budou moci rodiče dvakrát do týdne přicházet s dětmi a spouodílet se na dopoledním programu, hrát si společně s dětmi, chodit na procházky do okolí a v neposlední řadě pomáhat s tvorbou komunitního záhonu.

Kromě aktivit pro děti, mezi něž řadíme společné zpívání, tanečky, říkanky nebo výlety je důležitý také socializující prvek pro rodiče, kteří se můžou svobodně potkávat a trávit čas mezi dalšími dospělými s dětmi. Pravidelnost a vztah k prostoru je zase důležitý pro děti samotné, které pro svůj psychický vývoj potřebují ritualizaci svých aktivit a pevné body, důležité pro orientaci ve světě.

Podobné prostory, které na jedné straně pomáhají rodičům nezůstávat po dobu mateřské dovolené v izolaci a na druhé straně umožňují dětem se vídat a zadarmo rozvíjet, se v Praze příliš nenacházejí. Objekt Kliniky je pro podobné aktivity ideální i pro svou krásnou zahradu, kde chce Mamatata vytvořit dětské záhonky se zeleninou a časem i základní venkovní hračky.

Cyklodílna bude prostor pro opravu, servis kol a jejich recyklaci, protože kola představují ekologický a sociálně dostupný dopravní prostředek.

Zázemí pro iniciativy a spolky. Místo pro občanskou angažovanost. Již během krátkého období se iniciátorům ASC Klinika ozývala řada dalších spolků a v současnosti se rozvíjí spolupráce. Např. Code monkeys, organizace která se věnuje bezplatné výuce programování pro sociálně ohrožené děti nebo sdružení Sestry v sukni zabývající se aktivitami s dětmi a mládeží se zdravotním postižením.

KinoKLINIKA. Každý druhý čtvrtek v měsíci se prostory Kliniky promění v prostory kina. Moderované tematické večery se budou zaměřovat především na studentské filmy, filmy se sociální a politickou problematikou, netradiční televizní formáty a podobně. Každému filmu bude předcházet krátký úvod a po každém filmu bude následovat diskuze, ideálně s tvůrci filmu. Večery by neměly sloužit čistě jako zábava, ale měly by umět kombinovat možnost vzdělání a oddechu a umožnit divákům se aktivně zapojit do debat před i po filmu formou přímého kontaktu s tvůrci filmu nebo jejich aktéry.

Vstupné na akce bude dobrovolné. Jelikož se pořadatelky večerů pohybují uvnitř filmové komunity, dá se předpokládat, že náklady na promítání budou (pokud vůbec) minimální.

Vzdělávání

Lidová žižkovská univerzita (LŽU) bude veřejná série přednášek, seminářů a debat lidí z akademické a neakademické sféry. Vzdělávání, diskuse a kultivaci kritického myšlení považujeme za důležité a je třeba stírat bariéry mezi odborným a expertním věděním, které se pěstuje na univerzitách a laickým věděním, podřízeném tomuto expertnímu. Přednášky a semináře se budou věnovat tématům politicko-historickým, kulturně politickým, literárním, hudebním.

Důležitou součástí LŽU bude i projekt **historie Žižkova zdola**, který má za cíl podrobně se věnovat bohaté a nepsané historii této jedinečné pražské čtvrti.

Workshopy/dílny se budou týkat aktuálního alternativního umění. Některé dílny budou mít verzi pro děti. Jedním z cílů dílen je vyhledávání a podpora nových lidí v jednotlivých oblastech, technická a psychologická podpora nové scény nejen v Praze. V návaznosti na projekt LŽU a s principem stírání bariér budou dílny zaměřeny i na manuální a rukodělnou činnost.

kurz pro DJe -kurz obsluhy gramců, různé styly

kurz filmového dokumentu

publicistické kurzy: kurz sebeobrany vůči PR průmyslu a mediální gramotnost; psaní recenze, reportáže, rozhovoru

kurzy open source

jazykové kurzy

kurz sváření

kurz výroby vlastní knihy

kurz sítotisku a výroby plakátu

kurz konkrétních výtvarných technik určený dětem nebo rodičům s dětmi

kurz sebeobrany

právní pomoc pro občanskou společnost

kurz travelingu

kurz přežití ve městě i v divočině

kurz ekologického chování

Tělocvična bude představovat alternativní podobu fit-centra bez specifického zaměření. Bude nabízet prostor bez finančního zatížení všem zájemcům o kurzy sebeobrany, boxu, jógy, CrossFitu či třeba break dance. Tělocvična bude ale zároveň místem umožňujícím nejen tělesný, ale i duševní rozvoj a měla by tak přispívat k vzájemnému respektu a úctě.

Kultura a umění

Sál pro pořádání hudebních, divadelních a filmových produkcí, pro autorská čtení.

Galerie pro příležitostné menší výstavy fotografií, či výtvarných děl.

Zázemí

ASC bude poskytovat zázemí pro dobrovolníky, kteří budou zajišťovat provoz centra.

Financování ASC Kliniky

Autonomní sociální centra fungují na principu *do-it-yourself* (udělej to sám), jsou založená na samofinancování a dobrovolnosti a příklady ze zahraničí ukazují, že je potenciál, aby to dlouhodobě fungovalo. Pouhých 10 dní fungování ASC v provizorních podmínkách ukázalo, že dostatečný počet lidí je ochotno k fungování přispívat dobrovolnou prací nebo věcnými a finančními dary.

Materiál nutný k provozu centra bude získán jak z darů individuálních donorů tak citlivým využitím recyklátů a již nepotřebných materiálů, včetně nábytku, stavebního materiálu a materiálů k provozování jednotlivých aktivit. Vybavení centra (např. vybavení dílen, cyklodílny, dětského klubu, kavárny atd..) nutného k zabezpečení plynulého bezpečného provozu bude taktéž získáno od individuálních donorů a provozovatelů centra bezplatně.

Snížování nákladů

Samotná myšlenka projektu souvisí se snahou minimalizovat jeho náklady. To budeme činit v těchto oblastech:

Dobrovolnictví. Práce vložená do projektu bude stát na pilířích dobrovolné aktivity. Mzdové náklady budou tudíž nulové. To se týká všech zmíněných projektů a programu, který se bude v autonomním centru konat. Dobrovolnost se bude vztahovat v nejširší možné míře na řemeslné práce, údržbu, úklidu a opravy objektu související s rozvojem centra a amortizací objektu.

Zkušenosti z desetidenního uklízení a zvelebování objektu Kliniky ukazují, že lidí

ochotných tuto práci vykonávat je dostatek. Máme konkrétní přísliby a kontakty na osoby, které jsou schopné provádět i specializovanější úkony (zedník, elektrikář, architekt, zahradník...).

Získávání materiálu. Máme širokou síť poskytovatelů, kteří jsou schopní na výzvu darovat potřebné vybavení a zařízení (nábytek, spotřebiče atd...). I to potvrdila naše desetidenní zkušenost fungování projektu. Vybavení nosili sousedé, dlouhodobou zápůjčku nábytku nám poskytnuly spřátelené kavárny. Systematicky využívat budeme i webové servery nabízející zdarma použité věci za odvoz (nevyhazujto.cz, zaodvoz.cz atd).

Alternativní zdroje energie. Počítáme s využíváním alternativních zdrojů energií (dešťová voda, solární panely). Zároveň počítáme s placením nezbytných výdajů, např. za pitnou vodu.

Získávání nezbytných finančních prostředků

Příspěvky. V rámci fungování ASC počítáme s výběrem dobrovolných příspěvků během kulturních programů a jiných akcí (promítání, koncerty, divadla, přednášky).

Dary a crowdfunding. Mnoho lidí, kteří neměli příležitost osobně pomoci při fungování ASC samo nabídlo finanční dary na provoz. Počítáme s využíváním crowdfundingu. Sbírkou lze zorganizovat na konkrétní větší investice v rámci údržby a oprav objektu.

Benefiční akce. Již během několika měsíců se podařilo v rámci benefičních koncertů a jiných akcí v ČR i zahraničí vybrat bezmála 100 000 Kč na fungování ASC Klinika. Plánujeme nadále využívat podpory kulturní scény, která nám nabídla a nadále nabízí podporu. V rámci Dne pro Kliniku nás podpořily mnohé kluby a kulturní centra, s jejichž podporou můžeme i nadále počítat.

Přehled plánovaného financování za první rok fungování viz Příloha 1.

Organizační zajištění projektu

V současnosti je iniciátorem projektu neformální občanská iniciativa několika desítek lidí z oblasti občanského aktivismu, akademické a neziskové sféry a alternativní a autonomní kultury.

Tereza Virtová

Vystudovala Politologii na Vysoké škole ekonomické a Sociální antropologii na Karlově univerzitě, kde momentálně pokračuje v doktorském studiu. Je rodilou žižkovačkou a osud Prahy 3 a jejích domů a obyvatel jí není lhostejný.

Martina Sosnová

Vystudovala Střední soukromou školu reklamní tvorby, obor Užitá fotografie, kterému se profesionálně nevěnuje. Prošla několika zaměstnáními počínaje komerční sférou, neziskovým sektorem konče. Procestovala jihozápadní Evropu, žila v komunitě v ovocném sadu. Momentálně se snaží najít snesitelný způsob jak žít zpět ve městě.

Arnošt Novák

Vystudoval Mediální studia a Sociální a kulturní ekologii na Univerzitě Karlově a v současnosti působí a vyučuje na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. V letech 1993 - 98 byl aktivní v Autonomním sociálně-kulturním centru Ladronka.

Anna Hausnerová

Jako terénní sociální pracovnice působí v oblasti pomoci uživatelům drog a lidem bez domova na území Prahy. Dlouhodobě se zabývá problematikou absence sociálního bydlení a možností pomoci lidem ohroženým sociálním vyloučením.

Ivo Mathé

Nezávislý umělec dlouhodobě působící na pražské kulturní scéně. Zabývá se výtvarným uměním a hudební produkcí. Dlouhodobě usiluje o vytvoření autonomního kulturního centra.

Michal Vidlička

Hudebník a cestovatel, věnuje se sociální problematice, urbanistice. Momentálně působí v projektu, který se věnuje pomoci ženám bez domova.

Apolena Rychlíková

Studuje dokumentární film na FAMU. Intenzivně se angažuje ve veřejném prostoru a přispívá do internetového Deníku Referendum, webového deníku A2LARM, časopisu Nový prostor či na server Romea.cz, což se zrcadlí i v její filmové tvorbě. Zajímá se o

sociální problematiku a politická témata, pravidelně spolupracuje s Českou televizí, kde v rámci pořadů Nedej se nebo Intolerance artikuluje současné problémy. Vedle televizní práce se věnuje vlastní autorské tvorbě (filmy Hájek na zámku, Petr v podzámčí, Padá vláda, něco si přeješ, RODINA aj).

Martina Malinová

Studuje dokumentární tvorbu na pražské FAMU, je členkou iniciativy NE RASISMU, rapperkou, básnířkou. Natočila filmy Nepokradeš a Několik Let. Tento film si odnesl Uznání poroty na MFDF Jihlava 2014. Společně s Apolenou Rychlíkovou získaly Uznání poroty na FAMUFESTu 2014 za jejich film Za Adolfa by žádní Morgoši neměli žádný práva.

Tereza Reichová

Angažovaná dokumentaristka, která se dlouhodobě věnuje problematice rasismu, sociálního vyloučení, státní represi aj. Několik let se zabývá otázkám alternativní filmové distribuce a má zkušenosti s DIY promítáním filmů. V České televizi režíruje pro pořady Nedej se nebo Náš venkov, kde se snaží divákům otvírat nové oblasti různých alternativ zdola, například téma ekonomické soběstačnosti ve filmu "A kdo je tady flákač". Je také autorkou celovečerních filmů KRUH - portrét demonstrace nebo Manuál na výrobu teroristy.

Rad Hetmánková

Vystudovala Sociální Práci na University of East London. V současné době studuje Veřejnou a Sociální Politiku na fakultě sociálních věd UK. Je spoluzakladatelkou organizace Jako doma, která se věnuje genderově specifickému bezdomovství. Působí v dozorčí radě organizace. Profesionálně se věnuje narativnímu výzkumu v oblasti bezdomovství žen a zapojování znevýhodněných skupin do občanských aktivit.

Jakub Černý

Psycholog, sociální pracovník, doktorand na Fakultě sociálních studií MU v Brně. Má několikaletou zkušenost s přímou prací s uživateli drog a výzkumem v oblasti závislostí. V současné době se žije jako psychoterapeut, výzkumník a lektor. Bydlí v blízkosti "Kliniky" a je aktivním členem iniciativy.

Tadeáš Polák

Je hudebník a aktivní hudební fanoušek, zajímající se o alternativní a nezávislou kulturu i životní styl. Má zkušenost s organizací koncertů, festivalů i produkční prací. Zajímají ho též sociální a politická témata a snaží se být v jejich rámci přiměřeně aktivní.

Jakub Ort

Vystudoval Evangelickou teologii na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy, kde pokračuje v doktorském studiu. Pracuje jako externista v Českém rozhlase na Radiu Wave, je členem redakce nezávislého měsíčníku Protestant. Má zkušenosti s organizací dětských táborů a akcí pro mladé lidi.

Johana Lajdová

Studuje Anglistiku-amerikanistiku a Norská studia na Univerzitě Karlově, pracuje v kulturním institutu Skandinávský dům a současně učí angličtinu děti i dospělé. Ve své práci si často uvědomuje, že i vzdělání je dnes komoditou dostupnou především těm, kteří mají peníze, proto chce v rámci projektu Klinika pořádat otevřené kurzy angličtiny, konverzační kroužek a komentovaná čtení anglicky psané literatury. Jako dobrovolnice má také zkušenosti s doučováním dětí ze sociálně vyloučených rodin.

Jakub Guman

Vystudovaný literární historik, působil jako autor a publicista na poli populární literatury a jako redaktor magazínu pro zrakově postižené. V současnosti se žíví designem a psaním scénářů pro nejočekávanější český videoherní projekt Kingdom Come: Deliverance.